

AK-47 – Wikipedie

W cs.wikipedia.org/wiki/AK-47

Přispěvatelé projektů Wikimedia

AK-47

AK-47 druhé výrobní varianty (Typ 2)

Typ útočná puška

Místo původu Čína SSSR

Historie služby

Ve službě 1949 – dosud
1949 – 80. léta (SSSR)

Používána celosvětově

Války válka ve Vietnamu, válka v Zálivu, Sovětská válka v Afghánistánu, operace Lité olovo (Hamás) atd.

Historie výroby

Konstruktér Michail Kalašnikov

Navrženo 1946–1948

Výrobce Ižmaš a další včetně Norinco

Výroba 1949–1959^[1]

Vyrobeno kusů cca 100 mil. všech verzí

Základní údaje

Hmotnost 4.3 kg

Délka 870 mm

Délka hlavně 415 mm

Typ náboje 7,62 × 39 mm

Kadence 600 ran/min

Úst'ová rychlost	715 m/s
Účinný dostřel	100–800 m
Maximální dostřel	2800 m
Zásobování municí	schránkový zásobník na 30 nábojů

Avtomat Kalašnikova obrazca 47 (*Автомат Калашникова образца 1947 года*, do češtiny přeložitelné jako *Kalašnikovův automat vzor 1947*), známý pod zkratkou **AK-47** nebo zjednodušeně jako **kalašnikov**, je jedna z neznámějších útočných pušek světa. Sestrojena byla v SSSR mladým sovětským konstruktérem Michailem Timofejevičem Kalašnikovem. Ten při návrhu zbraně přebíral prvky z celé řady starších i novějších automatických a útočných pušek, zejména konkurenčního návrhu konstruktéra Bulkina TKB-415,^[2] dále samonabíjecích pušek SKS a SVT,^[3] německé útočné pušky StG 44,^[4] ale i české pušky ZH 29, americké Remington Model 8, sovětské AS-44.^[2] Jeho konstrukce je však původní a v mnohém je překonává.^{[5][6][7]}

Projektové práce na AK-47 začaly v posledním roce druhé světové války (1945). V roce 1946 byl AK-47 podroben oficiálním vojenským zkouškám a v roce 1948 byla verze s pevnou pažbou uvedena do aktivní služby ve vybraných jednotkách Sovětské armády. Jeden z prvních návrhů konstrukce byl *AKS* (*S-Skladnoj* nebo „skládací“) vybavený sklopnou kovovou ramenní opěrkou. V roce 1949 byl AK-47 oficiálně přijat sovětskými ozbrojenými silami a využívala ho i většina členských zemí Varšavské smlouvy.

I po sedmdesáti letech jsou tento model a jeho varianty stále široce používanými a nejpopulárnějšími útočnými puškami na světě. Zbraň si drží spolehlivost za náročných podmínek, má nízké výrobní náklady, je dostupná prakticky v každé geografické oblasti a její

obsluha je snadná. AK-47 byl vyráběn v mnoha zemích, dočkal se služby v ozbrojených složkách, stejně jako nepravidelných silách po celém světě a byl základem pro vývoj mnoha dalších typů.

Historie

Počátky

Na počátku východního tažení byli němečtí vojáci často konfrontováni s účinností sovětských automatických pušek AVS-36 a AVT-40 ve výzbroji jednotek Rudé armády. To přimělo německé konstruktéry, aby obnovili vývoj vlastní zbraně podobného typu. Výsledkem byla FG 42, automatická puška pro speciální jednotky, a „strojní karabina“ Mkb 42(H), která však přišla do výzbroje německých jednotek teprve v březnu 1943, a z ní vyvinutá útočná puška MP 43, po drobných úpravách přeznačená jako StG 44. Inovací u zbraní vyvinutých z Mkb 42(H) bylo použití zkráceného puškového náboje 7,92 × 33 mm Kurz. Zkrácený náboj umožnil kompromis mezi palebnou silou samopalů a dostřelem a přesností pušky: dovolil ke zbrani připojit zásobník s větší kapacitou nábojů, než měly pušky, a současně umožnil přesnou střelbu na větší vzdálenost, než bylo možné u pistolí a samopalů. 15. července 1943 byl Sturmgewehr předveden lidovému komisariátu výzbroje SSSR. Na Sověty Sturmgewehr udělal takový dojem, že se okamžitě pustili do vývoje vlastní automatické zbraně na zkrácený puškový náboj, která by nahradila jak pušky Mosin-Nagant, tak i samopaly PPŠ-41, jimiž byla vyzbrojena většina sovětské armády.

Sověti brzy vyvinuli náboj 7,62 × 39 mm M43, používaný v poloautomatické karabině SKS a lehkém kulometu RPD. Krátce po druhé světové válce vznikla puška AK-47, která v sovětských službách postupně nahradila SKS. Varianta AKM, představená v roce 1959, je lehčí verze z lisované oceli a nejrozšířenější verzí celé řady palných zbraní AK. V 60. letech Sověti představili lehký kulomet RPK, zbraň typu AK se silnějším závěrem, delší těžkou hlavní a dvojnožkou, který nakonec nahradil lehký kulomet RPD.

Koncepce

Michail Kalašnikov zahájil svou kariéru jako konstruktér zbraní v roce 1941, zatímco se zotavoval ze poranění ramene, které utrpěl během bitvy u Brjansku. Sám Kalašnikov uvedl: „Byl jsem v nemocnici a voják v posteli vedle mě se zeptal: „Proč mají naši vojáci jen jednu pušku pro dva nebo tři naše muže, když Němci mají automaty?“ Tak jsem jeden navrhl. Byl jsem vojákem a pro vojáka jsem sestrojil kulomet. Nazýval se Avtomat Kalašnikova, automatická zbraň Kalašnikova – AK – a nesl rok první výroby, 1947.“^[9]

Avtomat Fjodorova

Simonov AVS-36

Mkb.42 Haenel/MP43A

AK-47 je nejlépe popisován jako hybrid předchozích technologických inovací pušek. Kalašnikov se rozhodl navrhnout automatickou pušku kombinující nejlepší vlastnosti americké M1 Garand a německé StG 44.^[10] Kalašnikovův tým měl k těmto zbraním přístup a nemusel „znovu vynalézat kolo“. Kalašnikov sám poznamenal: „Mnoho ruských vojáků se mě ptá, jak se člověk může stát konstruktérem a jak se nové zbraně vyvíjejí. Jde o velmi obtížné otázky. Zdá se, že každý konstruktér má svou vlastní cestu, vlastní úspěchy a neúspěchy. Ale jedna věc je jasná: před pokusem vytvořit něco nového je důležité mít dobré znalosti všeho, co již v této oblasti existuje. Sám jsem měl mnoho zkušeností, které to potvrzují.“ Kalašnikov údajně okopíroval i další návrhy, jako byl Bulkinův prototyp TKB-415^[11] nebo Simonovova AVS-31.^[12]

První konstrukce

Michail Kalašnikov se začal konstrukcí samopalu pro náboj 7,62 × 39 mm M43 zabývat v roce 1942 a lehkého kulometu v roce 1943. V roce 1944 vstoupil do soutěže s novou poloautomatickou karabinou

fungující na principu odběru prachových plynů se systémem s dlouhým pohybem pístu a ráží 7,62 × 39 mm, silně ovlivněnou americkou M1 Garand. Jeho návrh však s konkurenční zbraní SKS-45 Simonov prohrál.

V roce 1946 byla zahájena soutěž na novou útočnou pušku a Kalašnikov potvrdil vstup. Šlo o pušku fungující na principu odběru prachových plynů se systémem s krátkým pohybem pístu nad hlavní, závěrem podobným, jako měla jeho karabina z roku 1944 a zakřiveným zásobníkem na 30 nábojů. Kalašnikovovy pušky AK-1 (s obráběným pouzdrem závěru) a AK-2 (s pouzdrem závěru vyrobeným z lisovaného plechu) se ukázaly jako spolehlivé zbraně a byly přijaty do druhého kola soutěže spolu s dalšími návrhy. Tyto prototypy (také známé jako AK-46) měly rotační závorník, dvoudílné pouzdro závěru s odděleným chránítkem spouště, dvojí kontrolu (oddělená pojistka a přepínač režimu střelby) a nevratnou natahovací páku umístěnou na levé straně zbraně. K dopracování konstrukce a výrobě prototypů byl koncem roku 1946 Kalašnikov přeložen z Vědecko-výzkumného polygonu střelecké a minometné výzbroje v Šurovu u Moskvy (kde působil od roku 1942) do zbrojovky v Kovrovu ve Vladimírské oblasti.^{[2][13][14]} Na konci roku 1946 byly pušky testovány a jeden z kovrovských konstruktérů, Alexandr Zajcev, navrhl zbraň ještě překonstruovat ke zlepšení spolehlivosti. Zpočátku Kalašnikov nebyl ochotný, protože pušky už tak dopadly lépe než u jeho konkurentů, nakonec ho ale Zajcev přesvědčil a zbraň spolu radikálně přepracovali.^[2]

V listopadu 1947 byly dokončeny nové prototypy AK-47. Tyto modely využívaly systém s dlouhým pohybem pístu. Horní a spodní pouzdra závěru byla spojena do jednoho pouzdra závěru. Volič režimu střelby a pojistka byly sloučeny do jediné páky na pravé straně pušky. Natahovací páka byla jednoduše připojena k nosiči závorníku. Toto zjednodušilo konstrukci a výrobu pušky. Verze Kalašnikova-Zajceva měla u hodnotící komise úspěch. K výrobě nové zbraně byl určen závod v Iževsku v Udmurtské republice, kam byl Kalašnikov

přeložen koncem roku 1947.^{[2][13][14]} První armádní zkoušky začaly na počátku roku 1948. Nová zbraň se ukázala být spolehlivá v širokém rozmezí podmínek a pohodlná na obsluhu. V roce 1949 byla přijata sovětskou armádou.

Hugo Schmeisser, německý konstruktér útočné pušky StG 44, po válce žil a pracoval v Iževsku, kvůli čemuž (a kvůli podobnému vzhledu StG 44) – u autorů neznalých Kalašnikovovy práce v Šnurovu a Kovrovu – vznikl názor, že Schmeisser je jedním z tvůrců konstrukce AK-47.^{[15][16][17]} V českých popularizačních médiích se dokonce objevuje tvrzení, že „Schmeisser pracoval pod Kalašnikovem“.^{[5][15]}

Další vývoj

Během počáteční fáze výroby se objevilo mnoho potíží. První modely měly pouzdro závěru vyrobené z lisovaného plechu, obráběnou hlavu pouzdra závěru a lisovaný rám. Problémy nastaly při svařování částí vyhazovače, což způsobilo vysokou zmetkovost. Místo zastavení výroby bylo lisované pouzdro závěru nahrazeno asi o 2,2 libry těžším obráběným pouzdem závěru. Šlo o nákladnější proces, ale použití obrobenejších částí zrychlilo výrobu a také byly využity nástroje a pracovní síla zvyklá obrábět části starých pušek Mosin-Nagant. Částečně kvůli těmto problémům nebyl SSSR schopen distribuovat velké množství nové pušky armádě až do roku 1956. Během této doby také pokračovala výroba pušek SKS.

AKM a SKS-45

AKMS s lisovaným pouzdem závěru typ 4B (nahore) a AK-47 s obráběným pouzdem závěru typ 2A

Poté, co byly překonány výrobní potíže neobráběných pouzder závěru, byla přepracovaná verze označena AKM (M jako „modernizovaný“) a představena v roce 1959. Tento nový model měl pouzdro závěru lisované z plechu a šikmý kompenzátor zdvihu na konci hlavně.

AK-47 z roku 1955 s obráběným pouzdem závěru typ 3A

Kromě toho byl vylepšen úderný mechanismus, který brání dopadu kladívka na úderník před úplným uzavřením závěru při rychlé palbě. Toto je někdy označováno jako „redukce kadence“. Také má za následek snížení počtu výstřelů za minutu během automatické palby. AKM je také zhruba o třetinu lehčí než předchozí model. V 60. letech byl také představen lehký kulomet RPK, zbraň typu AK-47 se silnějším pouzdem závěru, delší hlavní a dvojnožkou, který nahradil lehký kulomet RPD.

Typ pouzdra závěru	Popis ^[18] ^[19]
Typ 1A/B	Původní pouzdro z lisovaného plechu pro AK-47; 1B upravené pro sklopnou opěrku. Na každé straně se nachází velká díra pro příslušenství ke sklopné opěrce. (Systém pojmenování pokračuje u všech typů.)
Typ 2A/B	První obráběné pouzdro závěru vyrobené z ocelového výkovku. Do výroby vstoupilo roku 1949. Typ 2A má charakteristickou vložku, která spojuje pažbu s pouzdem závěru, které je po stranách směrem k hlavní vyfrézované kvůli odlehčení.
Typ 3A/B	„Finální“ verze obráběného pouzdra závěru AK-47 vyrobená z kusu oceli (tyče). Do výroby vstoupila v letech 1953 a 1954. Jde o nejrozšířenější typ obráběného pouzdra závěru AK-47. Podobně jako u předchozího typu je po stranách část vyfrézovaná.
Typ 4A/B	Pouzdro závěru AKM je vyrobeno z hladkého plechu 1 mm silného, spoje jsou z nýtů a kolíků. Do výroby vstoupilo roku 1959. Jde o nejrozšířenější konstrukci série pušek AK.

Jak licencované, tak i nelicencované zbraně typu Kalašnikov vyrobené v zahraničí jsou téměř výhradně varianty AKM, částečně kvůli mnohem snadnější výrobě lisovaného pouzdra závěru. S tímto modelem se lze nejčastěji setkat, protože byl vyráběn v mnohem

větších počtech. Všechny pušky založené na principu Kalašnikov jsou na Západě často označovány jako AK-47, i když správné je to pouze v případech původních tří typů pouzdra závěru. Ve většině zemí bývalého východního bloku je zbraň známá jednoduše jako „kalašnikov“ nebo „AK“. Rozdíly mezi obráběným a lisovaným pouzdrům závěru jsou v použití spíše nýtů než svarů. Dále má AKM nad zásobníkem umístěnou malou západku, která ho v rámu lépe stabilizuje.

Náhrada

Varianty AK-47 a AKM byly v SSSR od roku 1974 nahrazovány novější konstrukcí AK-74, která používá střelivo 5,45 × 39 mm. Přesto je to stále jedna z nejznámějších zbraní světa.

Konstrukce

Puška používá náboj 7,62 × 39 mm vzor 43, poprvé využitý u samonabíjecí karabiny Simonov. Zbraň při střelbě využívá tlaku prachových plynů odebíraných z hlavně prostřednictvím plynového kanálku. Kvůli ne naprosto těsnící konstrukci závěru je ovšem velice náchylná na přímý kontakt s nečistotou. Například po ponoření v bahně se závěr s největší pravděpodobností znečistí a zadrhne. Nebude tedy sám plně cyklovat a dovolí pouze manuálně operovanou střelbu. [1] Značnou nevýhodou je její hmotnost. Při hmotnosti 4,3 kg nejde o právě nejlehčí zbraň.

System AK-47

Určitou nevýhodou konstrukce je, že závěr je těžký, takže zpětný ráz je velký. Mířidla jsou sice odolná a jednoduchá, ale neumožňují přesnou střelbu na větší vzdálenosti, čímž znemožňují plné využití potenciálu zbraně. Zbraň také nemá tzv. střeleckou pohotovost, kdy závěr zůstane po vyprázdnění zásobníku otevřený. Tato funkce je užitečná k okamžitému rozlišení prázdného zásobníku (např. od případné poruchy/selhání) a pomáhá k rychlejšímu přebití po výměně zásobníku. Z důvodu absence střelecké pohotovosti může

nastat krajně nepříjemná situace, kdy střelec zkusí pokračovat v boji s již prázdnou zbraní (tzv. „cvaknutí mrtvého muže“ – „dead man's click“). Původní verze neobsahuje žádné lišty pro příslušenství, takže montáž kolimátorového zaměřovače a podobných moderních doplňků je obtížná.

- Roku 2006 se vyrábějí kalašnikovy nelegálně v třiceti zemích světa.^[20]
- V roce 2009 hrozí výrobci bankrot^[21] a Rusko začíná podnikat kroky k zajištění licence AK-47.^[22]
- Roku 2014 se dostává výrobce opět do zisku.^[23] Výrobci AK-47 v USA končí licence.^[24]
- Od roku 2015 bude vyrábět v USA AK-47 společnost RWC.^[25]
- Izraelská puška IMI Galil se inspirovala v AK-47.

Technické údaje

Délka hlavně		415 mm
Délka zbraně:	AK-47	870 mm
	AK-47 se sklopenou opěrkou	651 mm
Hmotnost zbraně:	s prázdným zásobníkem	4,30 kg
	s plným zásobníkem	4,88 kg ???
Ran za sekundu		10

AK-47 v provedení se sklopnou ramenní opěrkou (AKS-47)

AK-47 Typ 2A s bajonetem 6H2

RPK – kulomet pracující na principu AK-47

Verze

- **AK-47** – verze s pevnou pažbou
- **AKN-47** – verze AK-47 s lištou na levé straně zbraně pro noční zaměřovače
- **AKS-47** – verze se sklopnou ramenní opěrkou
- **AKSN-47** – verze AKS-47 s lištou na levé straně zbraně pro noční zaměřovače

Modernizace

- **RPK**, **7,62 × 39 mm** – kulometná verze odvozená od **AKM**
- **RPK-74** – modernizace RPK na moderní střelivo
- **AK-101** – modernizace AK-74 pro náboje **5,56 × 45 mm NATO**
- **AK-103/AK-104** – modernizace AK-74
- **AK-107/AK-108** – modernizace AK-74
- **AK-12**

V populární kultuře

AK-47 se díky své popularitě a exaktnímu vzhledu stal i často používaným kulturním prvkem. Ve filmech a videohrách (jako například **GTA: San Andreas**) bývá často vyobrazen jako zbraň používaná gangstery. Dostal se i na vlajku jihoafrického **Mosambiku** jako odraz skutečnosti, že tamější revoluce proti **portugalským** kolonizátorům byla z velké části podporována **východním blokem**. AK-47 se také používá jako jméno kroku v **dancehallovém** tanci.

Galerie

- Americký **mariňák** v **Iráku**, zkoušející si palbu z AKMS

- Typ 56 a AKS-47
- AK-47 při čišění
- Mířidla čínské Type 56
- Bajonet určený pro použití na puškách typu Kalašnikov
- Plastové zásobníky pro AK-47
- Náboje 7,62 × 39 mm

Odkazy

Reference

1. ↑ [POPENKER, Maksim. Kalashnikov AK \(AK-47\) AKS, AKM and AKMS assault rifles \(USSR\) \[online\]. 5 February 2009 \[cit. 2011-03-14\]. Dostupné online.](#)
2. ↑ [Skočit nahoru k: ^a ^b ^c ^d ^e ПОПЕНКЕР, Максим Р. Штурмовые винтовки мира. М.: АСТ, Полигон, 2004. 304 s. Dostupné online. ISBN 5-17-023816-9. Kapitola Автомат Калашникова АК АКС АКМ АКМС \(СССР\). \(rusky\)](#)
3. ↑ [BOLOTIN, David Naumovich; NAFTUL'EFF, Igor F; WALTER, John. Soviet small-arms and ammunition. Hyvinkää: Suomen asemuseosäitiö Dostupné online. ISBN 9519718419, ISBN 9789519718415. \(English\) OCLC: 58159533.](#)
4. ↑ [AK-47 \[online\]. \[cit. 2016-09-05\]. Dostupné v archivu pořízeném dne 2016-09-22.](#)
5. ↑ [Skočit nahoru k: ^a ^b Legendární „kalašnikov“ se prý chystá do důchodu \[online\]. Česká televize \[cit. 2016-05-08\]. Dostupné v archivu pořízeném dne 24-03-2016.](#)
6. ↑ [Legendární "kalašnikov" se prý chystá do důchodu. Týden.cz \[online\]. \[cit. 08-05-2016\]. Dostupné online.](#)
7. ↑ [Kalašnikov slaví 60 let. Rozebrali jsme nejslavnější samopal na světě. iDNES.cz \[online\]. \[cit. 08-05-2016\]. Dostupné online.](#)
8. ↑ [An interview with Mikhail Kalashnikov, Robert Fisk, The Independent \(centrist\), London, England. 22 April 2001. http://www.worldpress.org/cover5.htm Archivováno 1. 10. 2016 na Wayback Machine.](#)
9. ↑ [AK-47 Inventor Doesn't Lose Sleep Over Havoc Wrought With His Invention. An interview with Mikhail Kalashnikov Archivováno 14. 1. 2014 na Wayback Machine.. Associated Press via Fox News Channel \(6 July 2007\). Retrieved 25 November 2015.](#)
10. ↑ [Popenker, Maksim. Kalashnikov AK \(AK-47\) AKS, AKM and AKMS assault rifles \(USSR\) \[online\]. 5 February 2009 \[cit. 2011-03-14\]. Dostupné online.](#)

11. ↑ Skočit nahoru k: ^a ^b KALASHNIKOV, Mikhail; JOLY, Elena. *The Gun that Changed the World*. [s.l.]: Polity, 2006. Dostupné online. ISBN 0745636918, ISBN 9780745636917. S. 60–62, 68 a násl., 163. (anglicky)
12. ↑ Skočit nahoru k: ^a ^b HODGES, Michael. *AK47: The Story of a Gun*. [s.l.]: MacAdam/Cage Pub., 2007. Dostupné online. ISBN 1596922869, ISBN 9781596922860. S. 184–188 a násl.. (anglicky)
13. ↑ Skočit nahoru k: ^a ^b KOLLER, Martin. *Je autorství slavné pušky AK-47 pouze oficiální legendou?*. *Securitymagazin.cz* [online]. 2017-09-06 [cit. 2018-05-19]. Dostupné online.
14. ↑. VEVERA, Jan. *Spor o otcovství AK-47: Kalašnikov, nebo Schmeisser?*. *iDNES.cz* [online]. 2014-01-21 [cit. 2018-05-19]. Dostupné online.
15. ↑. ROTTMAN, Gordon. *The AK-47: Kalashnikov-series assault rifles*. [s.l.]: Bloomsbury Publishing, 2011. 80 s. Dostupné online. ISBN 9781849088350. (anglicky)
16. ↑. *Archivovaná kopie*. *browningmgs.com* [online]. [cit. 2016-01-20]. Dostupné v archivu pořízeném dne 2016-10-26.
17. ↑. <http://www.glocktalk.com/threads/the-different-types-of-aks.1183387/>
18. ↑. *Koncern Kalašnikov: USA nemá povolení k výrobě AK-47*. *eurodenik.cz* [online]. [cit. 2015-11-19]. Dostupné v archivu pořízeném z originálu dne 2015-11-19.

Literatura

Externí odkazy

- Galerie AK-47 na Wikimedia Commons
- Obrázky, zvuky či videa k tématu AK-47 na Wikimedia Commons
- (anglicky) The AK-47 Kalashnikov Museum Virtual Tour Archivováno 16. 12. 2008 na Wayback Machine.
- (anglicky) AK-47 na Modern Firearms Archivováno 6. 3. 2008 na Wayback Machine.

- (anglicky) Video na serveru YouTube stručně seznamující s původem a atributy zbraně
- (česky) Rodokmen legendy AK 47, historie a popis
- (česky) AK-47
- (česky) Kalašnikov slaví 60 let. Rozebrali jsme nejslavnější samopal na světě
- (česky) Příběhy zbraní – AK-47

Autoritní data

- NKC: ph730286, ph250798
- BNF: cb12330210f (data)
- GND: 4240099-5
- LCCN: sh85003036
- LNB: 000095386
- NLI: 987007292901405171

Kategorie: